

Rozsudek Velkého senátu ve věci Guzelyurtlu a ostatní v. Kypr a Řecko (stížnost č. 36925/07)

Datum rozhodnutí: 29. ledna 2019

Závěr: *Oba členské státy měly povinnost vzájemně spolupracovat při vyšetřování vražd.*

Obsah: Stížnost se týká násilné smrti tří kyperských občanů turecko-kyperského původu v oblasti Kypru kontrolované kyperskou vládou. Pachatelé uprchli po činu zpět na území „Turecké severokyperské republiky“ (TSR). Kyperská i turecká vláda, včetně vlády TSR, zahájily vyšetřování činu. Oboje vyšetřování ustrnulo v roce 2008 v mrtvém bodě. Stěžovatelé, kteří jsou příbuznými zavražděných, v řízení před Soudem uvádějí, že odmítnutí Turecka a Kypru spolupracovat při vyšetřování vražd způsobilo, že pachatelé nebyli nikdy postaveni před soud. Příslušný senát soudu v rozsudku ze dne 4. 4. 2017 pěti hlasy ke dvěma rozhodl, že byl porušen čl. 2 Úmluvy ze strany Kypru, a jednomyslně, že právě tak byl porušen čl. 2 ze strany Turecka. Na žádost vlád obou členských států projednal stížnost Velký senát. Ten patnácti hlasy ku dvěma rozhodl o tom, že Kypr neporušil čl. 2 Úmluvy, a jednomyslně, že čl. 2 Úmluvy byl porušen ze strany Turecka.

Poznámka: Velký senát dospěl k závěru, že oba členské státy měly povinnost vzájemně spolupracovat při vyšetřování vražd. Uvedl, že Kypr učinil vše, co bylo možno od něho rozumně očekávat za účelem dosažení extradice podezřelých z Turecka. Předložil příslušnou žádost Interpolu, a když se tento postup ukázal neúčinný, podal výzvy k vydání podezřelých přímo Turecku. Kyperské úřady nelze kritizovat za to, že odmítly předložit veškeré důkazy a celou věc předat ke stíhání TSR nebo Turecku. To by znamenalo, že Kypr by se vzdal své pravomoci stíhat vraždu spáchanou na jím kontrolovaném území ve prospěch soudů neuznaného celku nacházejícího se na jeho území. Turecko na druhou stranu nevyložilo ani minimální úsilí, které bylo možno za daných okolností očekávat. Výzvy Kypru k vydání podezřelých turecká vláda ignorovala, když je bez odpovědi vracela v rozporu se svou povinností poskytnout

součinnost vyplývající z čl. 2 Úmluvy ve spojení s ostatními mezinárodněprávními dohodami a informovat požadující stát o svém rozhodnutí a v případě zamítnutí výzvy i přidat odůvodnění této reakce.

Související judikatura: rozsudek ze dne 31. 3. 2005, *Adalı v. Turecko*, č. 38187/97, rozsudek ze dne 20. 10. 2009, *Agache a ostatní v. Rumunsko*, č. 2712/02, rozsudek Velkého senátu ze dne 7. 7. 2011, *Al-Skeini a ostatní v. Spojené království*, č. 55721/07, ECHR 2011, rozsudek ze dne 31. 7. 2014, *Aliyeva a Aliyev v. Ázerbájdžán*, č. 35587/08, rozsudek Velkého senátu ze dne 30. 3. 2016, *Armani Da Silva v. Spojené království*, č. 5878/08, rozsudek ze dne 7. 1. 2010, *Rantsev v. Kypr a Rusko*, č. 25965/04, ECHR 2010 (výňatky).

Relevantní ustanovení: čl. 2 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na život).

Rozsudek Velkého senátu ve věci Fernandez de Oliveira v. Portugalsko (stížnost č. 78103/14)

Datum rozhodnutí: 31. ledna 2019

Závěr: *Povinnost přijmout preventivní opatření nastane v situaci, kdy je či mělo by být státním orgánům známo skutečné, bezprostřední riziko sebevraždy.*

Obsah: Stížnost se týká sebevraždy dospělého syna stěžovatelky v době jeho dobrovolné hospitalizace na psychiatrické klinice a občanskoprávního řízení o náhradu škody, které po jeho smrti stěžovatelka zahájila. Stěžovatelčin syn byl přijat na kliniku k dobrovolnému pobytu poté, co se již o sebevraždu pokusil. Dne 27. 4. 2000 nemocnici opustil, aniž by informoval ošetřující personál o svém odchodu, a spáchal sebevraždu skokem pod vlak. Stěžovatelka podala proti nemocnici žalobu na náhradu škody a uváděla, že její syn byl pod lékařským odhledem, tedy personál nemocnice mu měl zabránit odejít. Vnitrostátní soudy ale dospěly k závěru, že nemocnice povinnost péče neporušila, protože sebevraždu nebylo možno předvídat. Příslušný senát rozhodl ve věci rozsudkem dne 28. 3. 2017 jednomyslně tak, že byl porušen materiální

i procesní aspekt čl. 2 Úmluvy. Věc byla na žádost Portugalska přijata k projednání Velkým senátem. Velký senát rozhodl patnácti hlasy ku dvěma, že nebyl porušen čl. 2 Úmluvy v materiálním aspektu, a jednomyslně, že byl porušen procesní aspekt čl. 2 Úmluvy, pokud jde o délku vnitrostátního řízení o náhradu škody. Částečně odlišné a částečně nesouhlasné stanovisko připojil soudce Pinto de Albuquerque, k němuž se připojil soudce Harutyunyan.

Poznámka: Soud uvedl, že právní úprava péče o syna stěžovatelky byla v souladu s požadavky Úmluvy na ochranu pacientů a v souladu s čl. 2 Úmluvy. Odmítl shodně s vnitrostátními soudy tvrzení stěžovatelky, že nemocnice měla být vybavena bezpečnostními zařízeními, jako jsou zdi a zamčené brány, které by zabránily pacientům nemocnici opustit. V podrobnostech uzavřel, že stát musí přijímat rozumná opatření k ochraně pacientů s duševní chorobou při dobrovolném pobytu v nemocnici, právě tak jako při pobytu nedobrovolném. Ostatně pokud nemocnice má za to, že jsou pro to dány důvody, může změnit režim pobytu pacienta z dobrovolného na nedobrovolný. V daném případě ale soud dospěl k závěru, že systém dohledu nad pacienty v rámci dobrovolného pobytu byl dostatečný, když zahrnoval pravidelný denní rozvrh a kontroly přítomnosti pacientů v době jídla a při podávání léků. Nebylo však prokázáno, že by nemocnice věděla nebo měla vědět v době předcházející sebevraždě pacienta, že hrozí jasné a bezprostřední riziko sebevraždy.

Související judikatura: rozsudek ze dne 12. 1. 2016, *Bilbija a Blažević v. Chorvatsko*, č. 62870/13, rozsudek Velkého senátu ze dne 17. 1. 2002, *Calvelli a Ciglio v. Itálie*, č. 32967/96, ECHR 2002 I, rozsudek ze dne 9. 10. 2012, *Çoşelav v. Turecko*, č. 1413/07, rozsudek ze dne 19. 7. 2012, *Ketreb v. Francie*, č. 38447/09, rozsudek Velkého senátu ze dne 19. 12. 2017, *Lopes de Sousa Fernandes v. Portugalsko*, č. 56080/13, rozsudek ze dne 16. 10. 2008, *Renolde v. Francie*, č. 5608/05, ECHR 2008 (výňatky).

Relevantní ustanovení: čl. 2 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na život).

Rozsudek Velkého senátu ve věci Rooman v. Belgie (stížnost č. 18052/11)

Datum rozhodnutí: 31. ledna 2019

Závěr: Stěžovatel byl v rozporu s čl. 5 odst. 1 Úmluvy od začátku roku 2004 do srpna 2017

držen v zařízení nezpůsobilém poskytnout mu potřebnou lékařskou péči.

Obsah: Stěžovatel je v detenci v sociálně ochranném ústavu v Paifve v Belgii. V roce 1997 byl stěžovatel odsouzen za krádež a znásilnění dítěte mladšího 10 let. Výkon jeho trestu měl skončit v roce 2004, ale stěžovatel spáchal další trestné činy ve věznicí. V červnu 2003 prvostupňový soud rozhodl, že stěžovatel má být umístěn do detenčního zařízení, a v lednu 2004 byl stěžovatel zařazen do Paifve. V letech 2005–2015 stěžovatel předložil tři žádosti o propuštění, které byly zamítnuty s tím, že nejsou splněny podmínky propuštění (zejména podmínka zlepšení duševního zdraví a podmínka záruky sociální rehabilitace odsouzeného). K odůvodnění bylo především uvedeno, že stěžovatel by měl být přemístěn do zařízení, které mu bude schopno poskytnout léčbu v němčině, jazyce, který stěžovatel aktivně a pasivně ovládá, oproti francouzštině, kterou se řádně nedomluví, a proto je jeho kontakt s personálem a ostatními pacienty velmi omezený. V průběhu dalších let bylo jeho další setrvání v detenčním zařízení a tam poskytovaná zdravotní péče předmětem různých rozhodnutí vnitrostátních soudů. V roce 2017 vnitrostátní soudy nakonec konstatovaly, že stěžovateli lze poskytovat potřebnou zdravotní psychiatrickou péči v němčině, je mu k dispozici tlumočnická a jednou za měsíc má vycházku s německy mluvící ošetřovatelkou. Příslušný senát Soudu dne 18. 7. 2017 jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 3 Úmluvy, a šesti hlasy k jednomu, že nebyl porušen čl. 5 odst. 1 Úmluvy. Na žádost stěžovatele byla věc přijata k projednání Velkým senátem. Velký senát šestnácti hlasy k jednomu rozhodl, že byl porušen čl. 3 Úmluvy, čtrnácti hlasy ku třem, že od srpna 2017 do současnosti neshledává porušení čl. 3 Úmluvy, jednomyslně, že v období od roku 2004 do srpna 2017 byl porušen čl. 5, a deseti hlasy k sedmi, že od srpna 2017 do současnosti není porušen čl. 5 Úmluvy. K rozsudku jsou připojena nesouhlasná i odlišná stanoviska, a to částečně odlišné a částečně nesouhlasné stanovisko soudce Lemmense, částečně odlišné stanovisko soudkyně Nussberger, společně částečně nesouhlasné stanovisko soudců Dedova, Ranzoni, Bošnjaka a Chanturia a soudkyně Turković a Motoc, částečně nesouhlasné stanovisko soudce Seghidese.

Poznámka: Pokud jde o čl. 3, Soud konstatoval, že vnitrostátní orgány nezajistily stěžovateli léčbu v období od počátku roku 2004 do srpna 2017. Jeho pokračující detence bez realistické naděje na změnu jeho situace a bez

potřebné lékařské péče po dobu 13 let představovaly obzvlášť závažné útrapy, které způsobily stěžovateli utrpení takové intenzity, která přesahovala nevyhnutelnou úroveň utrpení spojenou s detencí. Soud však konstatoval, že od srpna 2017 vnitrostátní orgány ukazují skutečnou vůli řešit situaci stěžovatele a byla již uplatněna účinná opatření ke zlepšení jeho stavu.

Související judikatura: rozsudek ze dne 13. 9. 2016, *A. Š. v. Turecko*, č. 58271/10, zpráva Komise ze dne 12. 5. 1983, *Ashingdane v. Spojené království*, č. 8225/78, rozsudek ze dne 19. 4. 2012, *B. v. Německo*, č. 61272/09, rozsudek ze dne 7. 1. 2016, *Bergmann v. Německo*, č. 23279/14, rozsudek Velkého senátu ze dne 23. 3. 2016, *Blokhin v. Rusko*, č. 47152/06, rozsudek ze dne 29. 2. 1988, *Bouamar v. Belgie*, č. 9106/8029, Series A 129.

Relevantní ustanovení: čl. 3 (zákaz mučení) a čl. 5 odst. 1 (právo na svobodu a osobní bezpečnost) Úmluvy o lidských právech a základních svobodách.

Beghal v. Spojené království (stížnost č. 4755/16)

Datum rozhodnutí: 28. února 2019

Závěr: Nedostatečné právní záruky spolu s absencí požadavku na „odůvodněné podezření“ způsobily, že protiteroristická legislativa Spojeného království v posuzované době nesplňovala požadavek zákonnosti.

Obsah: Stížnost se týká protiteroristické legislativy ve Spojeném království, která přiznává imigračním úředníkům pravomoc zadržet a vyslýchat cestující v přístavech, na letištích a mezinárodních železničních stanicích a provádět jejich osobní prohlídky. Podle této legislativy lze osobu zadržet bez předchozího rozhodnutí. Právo zadržet a vyslýchat osoby lze vykonat rovněž bez jakéhokoliv podezření o zapojení osoby v mezinárodním terorismu. Stěžovatelka Sylvie Beghal byla takto zadržena a vyslýchána na East Midlands Airport v roce 2011. Stěžovatelka, která je Francouzka a žije v Leicesteru, se vracela

z návštěvy svého manžela ve Francii, kde je vězněn pro teroristické trestné činy. Když letadlo, jímž stěžovatelka cestovala, přistálo ve 20:05 na letišti, byla stěžovatelka zadržena a bylo jí sděleno, že není zatčena ani podezřelá z terorismu, ale že je třeba ji vyslechnout jako osobu, „která by mohla mít zájem na plánování, přípravě nebo podněcování teroristických činů“. Stěžovatelka byla podrobena osobní prohlídce, byl jí umožněn telefonický hovor s jejím advokátem a následně byl zahájen její výslech. Stěžovatelka odmítla odpovídat na otázky bez přítomnosti advokáta. Propuštěna byla ve 22:00 hodin téhož dne. Soud jednomyslně rozhodl, že byl porušen čl. 8 Úmluvy.

Poznámka: Soud konstatoval, že příslušná legislativa nebyla dostatečně podrobná a neměla potřebné právní pojistky proti zneužití. Umožňovala například to, aby byli lidé až devět hodin vyslýcháni a nuceni odpovídat, to vše, aniž by byli formálně zadrženi a měli právo radit se s advokátem. Soud přitom neposuzoval v rámci posouzení stížnosti také novelizace, které následně tuto legislativní úpravu pozměnily. Tak od roku 2014 je požadováno, aby imigrační úředníci osobu zadrželi, pokud ji chtějí vyslýchat déle než hodinu, aby zahájili výslech až poté, co se dostaví advokát, a propustili vyslýchané maximálně po šesti hodinách.

Související judikatura: rozsudek ze dne 15. 11. 1996, *Chahal v. Spojené království*, č. 22414/93, Reports of Judgments and Decisions 1996 V, *Gillan a Quinton v. Spojené království*, č. 4158/05, ECHR 2010 (výňatky), rozsudek Velkého senátu ze dne 13. 9. 2016, *Ibrahim a ostatní v. Spojené království*, č. 50541/08, č. 50541/08, č. 50571/08, č. 50573/08 a č. 40351/09, ECHR 2016, rozsudek ze dne 13. 2. 2018, *Ivashchenko v. Rusko*, č. 61064/10, rozsudek Velkého senátu ze dne 10. 9. 2010, *McFarlane v. Irsko*, č. 31333/06.

Relevantní ustanovení: čl. 8 Úmluvy o lidských právech a základních svobodách (právo na respektování rodinného a soukromého života).

Připravila: Pavla Boučková